De stille tuin

Willem de Mérode

bron
Willem de Mérode, *De stille tuin*. J.H. Kok, Kampen 1933

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/mero001stil01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

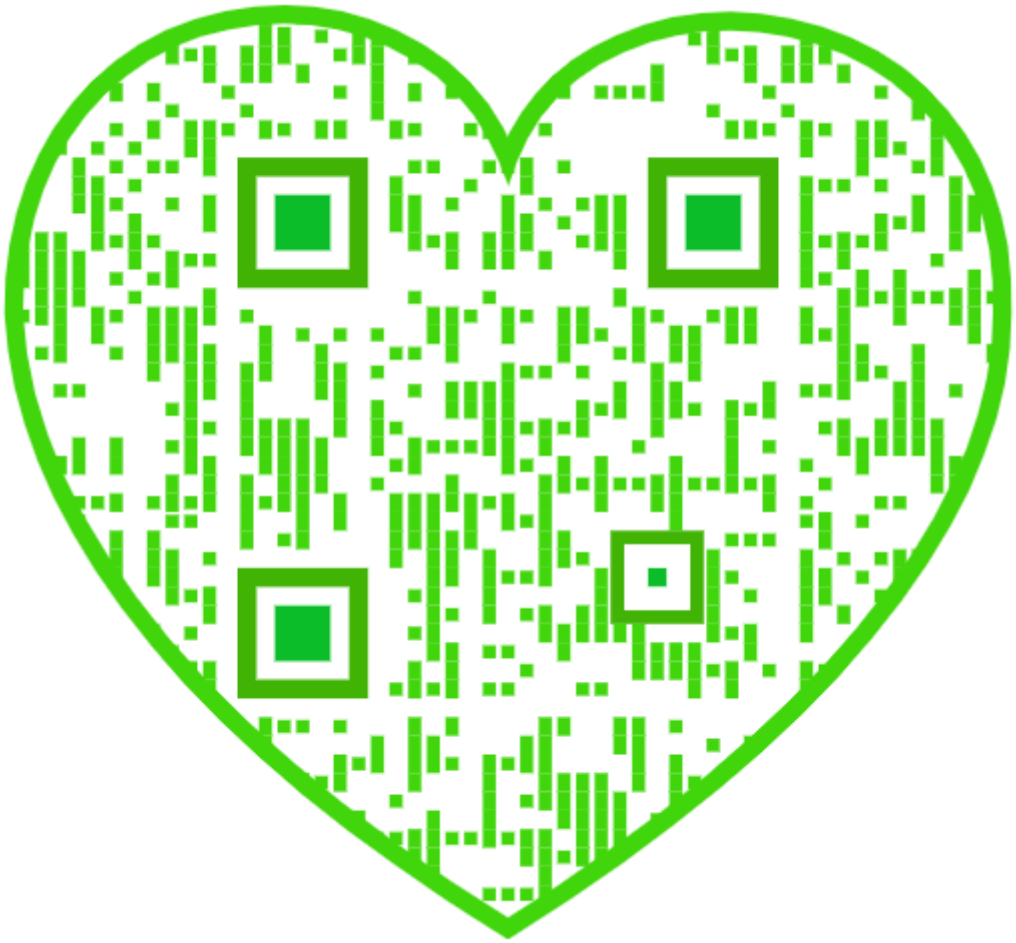

Gebed.

O Heer, hoe vreeslijk zijn de dagen,
Nu heel de wereld schreeuwt van nood,
Naar uwen hemel waaien vlagen:
Kreten om bloed, klachten om brood.

Gij geeft, en men verdelgt uw spijze,
Verwekt kunstmatig hongersnood,
En stilt op uitgezochte wijze
Wanhopigen met lust en dood.

De vlakten liggen braak en bloedig,
't Zaad en de zaaier sloeg terneêr.
Boven de hitte van dit woedig
Geweld troont Gij in stilte, Heer.

Aan uwen voetschabel vergalmen
't Lawaai der stad, de eenzame kreet
Van hen, die met hun hulproep talmen,
Tot hen de dood opschreeuwen deed.

Slechts dìt wekt uw genegen ooren,
(Woordloos of stil, 't is eenerlei,)
't Uit ootmoed moeielijk geboren
Gebed: o Heer, gedenk aan mij!

Gij zult aan al uw volk gedenken,
Want één is wat uw Naam erkent.
O Wereldheer! wie zal ons krenken
Als Gij den dood ten doode zendt?

Gij laat aards heerlijkheid tot scherven
Door aards opstandelingen slaan,
En moeten wij ook met hen sterven,
Wij zullen niet met hen vergaan.

Heer, hoor! sta op! en kom ter neder!
En uit 't verstuivend wereldpuin
Vorm ons als nieuwe menschen weder,
En laat ons leven in uw tuin.

Viaticum.

‘Wat haast ge u zonder kijken
Langs werelds boedelhuis?
Hier hangt de pronk der rijken
Gemerkt met naam en kruis.’

Die met gewende handen
Mijn kleed en beurs betast,
Ik spoed mij buiten lande
Voorzien van dek en last.

‘En hebt gij voor de reize
Wel teerkost meegebracht,
O vreemde wereldwijze,
Die om de wereld lacht?’

In vastgesnoerden ransel
Ligt, vliegend handelaar,
Geen ballast, die 'k verkwansel,
Maar levens nooddruft klaar.

Wat God heeft voorgeschreven
Aan bedelaar en vorst:
Brood, en de flesch daarneven
Houdt water voor den dorst.

Die uit de grensgewesten
Mij naar de hofstad noodt,
Beschonk mij nog ten leste
Met levens eerste nood!

O Water, waardoor 't leven
In eeuwigheid verlengt,
Gebroken Brood, dat veegen
Tot in den hemel brengt!

Mensch, vol onnutte zorgen,
Die voor een bagatel
Mij werelds heil wilt borgen,
'k Teer op Gods kost; vaarwel!

Dogmatiek.

Dit zijn de steenen, scherpgerand
En rechtgehoekt, die blok naast blok
Gestapeld zijn tot hecht de wand
En hoog zich het gebouw voltrok,

De leer, die afweert en beschut,
De sterkte, waar geen voeg of naad
Verwijd kan worden of benut
Door wie als vijand buiten staat.

Op straat rumoert het luid gedruisch
Van kermis, markt en oorlog voort.
Maar vol van heimwee naar een thuis
Klopt soms een vreemdling op de poort.

Men opent: in een bloementuin
Spuit een fontein zijn zevenstraal.
Daarrond, op zuilen van arduin,
Een gang met open zaal aan zaal.

Hoe goed is 't hier te toeven, waar
Het levend water is en zon;
Zóó diep de stilte of men, klaar
Verzonken, Gods hart hooren kon.

De stalen mannen die hij zag
Grimmig bij schietgat en kanteel,
Zijn het dezelfden die Gods lach
Hier dragen als hun kinderdeel?

Hier heerscht Gods Zoon, hier is Hij zelf,
Hier fluistert in het hart de Geest. -
Hij voelt zich worden als 't gewelf
Waaraan muziek kaatst van een feest,

Waarlangs het licht glanst van een disch...
Zijn tijd is om, maar weenend schier
Zegt hij: ik weet dat God hier is!
En allen dringen: blijf dan hier!

Bedouinen.

Wij hebben de woestijn verkozen;
Ons schrikt van het beloofde land,
Met tuinen vol gekweekte rozen
En druiven langs den muur geplant.

Hoe rustig ruischt 't gezaaide koren,
Hoe vredig loeit 't gefokte vee;
Wie hier ontvangen en geboren
Werd, rust tot zijn ontslapen mee.

Hij steunt op wetten en op zeden,
Vindt goed en kwaad schier op den tast,
En levenslang bidt hij zijn bede
Om grooten lust en kleinen last.

Ons, hunkrenden en haveloozen,
Is de voldoening van den roof,
Wij kiezen uit uw gaard het blozendst
Ooft, van uw veld de volste schoof.

Uw wijn is 't, en de in haast gemolken
Melk, die ons dorsten kostlijk mondt,
Dan zoeken we als de vrije volken
Der vogels rust op dorren grond.

Wij dwalen nooit, de geur der tenten
Waait 't ros van verre tegemoet,
En luierend, terend op uw renten,
Is 't leven kostelijk en zoet.

Dan hongeren wij weer en dorsten
Voor vrouwen en opschietend kroost,
In erflijke armoe, fier als vorsten,
Wier nek nooit bukt, wier wang nooit bloost,

Die over tucht en trouw regeeren
Van jongen en volwassen man,
Als messen scherp, zoo rank als speren,
En vurig als een volbloed span.

Zwervend van wildernis naar weide,
Tot aan uw dierbaar heiligdom,
Ten roof in lente en herfstgetijde,
Keeren wij blij met buit weerom.

Wij zijn geweldig als 't gewemel
Der zandhoos, en zoo los als zand,
Maar, sterrebeelden aan den hemel,
Beheerschen wij 't beloofde land.

Het kristal.

Die angstig uit de wereld vluchtte,
Te bidden voor haar diep verval,
Steeg in de bergen, en hij duchtte
God en bevond zich voor 't kristal.

Wie heeft een stralend licht gegrepen,
't Naar strenge wetten geformeerd,
En scherp gekant en glad geslepen,
En zon en sterren toegekeerd?:

't Kristal, dat brandend staat te flitsen,
Want duizend stralen gaan er door,
Die bont zich bundelen en splitsen,
En neerslaan in een witten gloor.

Hier kwam God neêr; dies is hij heilig,
De onder Zijn voeten wankle rots.
Maar de geroepene leeft veilig
Voor het verborgen aanschijn Gods.

Hij bukt ter neder, 't hoofd omwonden.
Gods stem beheerscht hem stil en klaar,
Of uit hem hemelen ontstonden,
En of zijn hart de hemel waar'.

En de bevreesde, die gekomen
Was tot het lichten en het Woord,
Hard als kristal, sprak zonder schroomen
Tot 't vreezend volk, en werd gehoord.

Credo.

God, ik geloof in U, den schepper aller dingen,
Die uit het niets èn aarde èn hemels kringen
Geroepen hebt, en wat bestaat vervult
En als een Vader onderhoudt en duldt.
Gij hebt den mensch geschapen naar Uw beeld.
Hij werd vrijwillig slaaf, die U besteelt,
En om een enkle vrucht van al Uw eedle gaven
En van U afstand deed, en zich verslaven
Voor eeuwig ging, indien Gij niet Uw Zoon,
Uw Eengeboornen, uit Uw eeuwgen troon
Liet nederdalen om bij ons te wonen.
O smaad! Gods Zoon huist onder slavenzonen
Als slaaf, en wordt voor slavenloon verkocht.
Hij was met arbeid en met smart verzocht,
Die velen weldeed, weinig heul mocht vinden,
Tot Hij vermoord werd door de haatverblinden.
Maar aan het hout riep Hij uit dood en pijn
Dat het volbracht is, wat 't behoud zal zijn
Van alle ellendigen en goddeloozen,
Die 't kwaad verfoeiend, Hem als redder kozen,
Den heerlijken Beheerscher van den dood,
Den Opgestanen, die der wereld nood
Ten hemelvarend niet vergeet, maar spreken
Zal voor Gods troon om werelds nood te breken,
Zijn haters in discipelen herschiep
En ook ons in den kring der jongeren riep.

'k Geloof, dat Gij Uw Heilgen Geest gegeven
Hebt aan Uw Zoon, Die in een ieders leven

Dat Hem behoort, den stillen Trooster zendt,
Die in hem spreekt en bidt en zucht; hem wendt
Met 't aangezicht naar U, en zoo regeeren
Wil, dat hij zich verheugd van 't aardsche keeren
Kan, en oprecht der zonden vijand zijn,
En heilig voor Uw vlekkeloos aanschijn
Zal staan, wanneer ten allerjongsten dage
Gij dood en duivel en der zonden plagen
Verdelgen zult, en 't eeuwig leven geeft
Aan hem, die hier voor 't eeuwig leven leeft.
Lof, Vader, Zoon, en Heilge Geest gegeven
Zij U, Drieëenig God, door alle leven
En wat nog leven zal, en leefde, samen,
Tot in der eeuwen eeuwigheden; amen!

De profeet.

Gaat het ulieden niet aan, gij allen die overweg gaat?
Klaagliederen 1:12a.

Hij heeft mij aan den kruisweg opgesteld,
En mij gemaakt tot een verschriklijk teeken.
Hij krenkte mij; mijn spieren gaan verweeken
En zwellen op; mijn leden zijn ontveld.
Des daags laat Hij mij zwart van hitte branden,
Ik ril des nachts van koude en van koorts.
Ik schreeuw van angst, met toegeklauwde handen
Klem ik mij vast aan 't niets; zijn felle toorts
Verschroeit mijn droom; al wat de hel verbeelden
Kan, komt, valsch grijnzend, grijpend op mij af.
Ik roep tot God, als blaadren die vergeelden
Valt mijn gebed, waait weg als ijdel kaf.
Hij hoort mij niet, Hij perst de levensvochten,
Gelijk men druiven treedt, mijn lichaam uit.
Hij stompt mij nêer in grondelooze krochten,
En sleurt me in 't daglicht als zijn zeekre buit.
Hij speelt met mij, een aangeschoten hinde.
Hij roept om mijn ellenden 't volk te hoop.
Hij grimt mij aan, en wie durft als een blinde
Muur vóór mij staan, en stuit zijn aanvalsloop?
Mijn vriend, mijn buur, mijn maagschap scholen samen
Van verre, en hun druk gebarenspel
Bespot mijn leed; hun drieste kindren kwamen
Al doedlend naderbij en joelden schel:
Dit is de man, die op den Heer vertrouwde;
In tegenspoed tot de Aartsverdrukker bad;
Die tarwe zaaide en distelen verbouwde,
Komkommers plantte en kolokwinten at;

Hij, die zijn steenen huis op rotsen grondde,
Zonk als een rotsblok in ons modderdiep,
Is minder dan de brekers der verbonden
Geworden, wijl hem God een onrecht schiep.
Roep nu tot Hem, die vroeger u verhoorde!
Hij is u gram, uw vroomheid bleek bedrog! -
God, die mij sloeg, maar niet mijn ziel verstoorde,
Geef eindlijk hulp! och Heere, help mij toch!
Ik weet, dat Gij mij hoort en mij zult helpen
En als een hout ontrukken aan den brand.
Gij zijt de Man die tusschen vele schelpen
Een parel zoekt op het bezaaide strand.
Ik hoor uw stap, Gij komt mij zeker vinden.
Mijn ademen wordt rustiger en stil,
Als van een slapend kind, en mijn verblinde
Gedachten regelen zich naar Uw wil.
't Is goed, dat wij van jongsaf uw verdrukken
Verdragen, en de slagen van uw hand;
Dat krommend onder uwe zware jukken,
We uw zegewagen trekken door het land.
Gij gaat ontspannen, en Gij zult bevrijden
Al uwe slaven, en Gij maakt gezond
En zult rechtvaardgen, die uw kwellen lijden,
Van hart onschuldig en oprecht van mond.
Onschuldig? tegen U heb ik misdreven.
Ik berg mijn oogen weenend in het stof.
'k Heb U beroofd, hoe zal ik 't wedergeven?
Ik stal de vrucht uit uw omheinden hof.

'k Verachtte uw gunst, ik noemde uw edelaardig
Gebod een willekeur, een afgeschafte wet.
Aanspraken lang verjaard, o Gij, rechtvaardig
Genadige, ik heb uw Naam besmet.
Ik liet de lieden lasteren en twisten,
Geen oordeel gaf ik, en ik hield mij stil
Als ze uw gebod spitsvondig overlistten.
'k Ben schuldig, Heer, doe mij naar Uwen wil.
Zij hebben recht, die lachen en bespotten;
Zij hebben recht, nu Gij mijn schuld ontdekt;
Zij hebben recht, de sluwen en de zotten;
Zij hebben recht, ik heb uw eer bevlekt.
En toch, gij die voorbij gaat, wilt mij hooren!
God richt verschrikkelijk, maar Hij vergeeft.
Ik roep het in uw doof geworden ooren:
God wil niet dat de zondaar sterft, maar leeft!
Hij heeft mij aan den kruisweg als een teeken
Gesteld van zijn rechtvaardig medelij!
Elk ziet, dat mijn verschrikking is geweken.
God heeft gehoord, de Heere antwoordt mij.

Spes unica.

De winden zijn reeds opgestoken,
De blaadren dwarlen heen en weer,
Het doode hout wordt uitgebroken,
De watervloeden storten neêr,
't Is herfst, de dingen gaan versterven.
Wij schuilen in een veilig huis,
De storm tiert op verlaten erven
En beukt wat buiten bleef tot gruis.

De zon heeft, nauwlijks doorgekomen,
Een wolkenmasker voorgedaan,
En 't wordt vandaag niet afgenomen.
De regen blijft zijn roffel slaan
Hard en vijandig aan de ramen,
Hoonlachend dreigt de wreede wind,
En wien zij overromplen kwamen
Slaat hun geweld krachtloos en blind.

Wat baat ons honk en vuur en lichten,
En veiligheid voor weer en wind,
Als met verhongerde gezichten
Het volk: de grijze en het kind,
De mannen met oproerge harten
En nauwelijks bedwongen hand,
De vrouwen die met gillen tarten,
Als springvloed storten over 't land!

Wie kan hun luide nooden stillen?
Ach, enkelen met luttel goed?
Wat zij ook doen, en wat zij willen,
Verzinkt als steenen in den vloed,
Verweekt als vodden in den regen,
Waait als een stroohalm in den wind,
Zij breken zelf wat zij verkregen,
Want haat en honger maken blind.

O Eenge Hoop van alle zielen,
Wat nood ontsta, geluk verdwijn',
De opstandelingen en die knielen,
Zij schreeuwen allen: Heer, verschijn!
Doe voor het ongeloof een wonder!
Wees ons geloof een toeverlaat!
Los van U, gaat de wereld onder!
Heer! houd haar vast! en zij bestaat!

Voorjaar.

In wildernissen en plantsoenen
Begint het lentelijk geluid
Van nestelen, en de blazoenen
Van alle boomen hangen uit.
't Is groen met geluwe schakeering
In kruinen en vlak langs den grond.
En in den tuin en langs de wering
Pronkt perk en gras met bloemen bont.

De menschen zijn weer jong geworden.
Hun stap, gebaren en gelaat,
Ook van de droeven en verdorden,
Zijn moediger; en het gepraat
Van de verstilden en de zachten
Doortintelt soms een ijl gelach.
Zelfs woorden zwaar van plichtbetrachten
Gaan veerend onder lichte vlag.

De halfvolwassenen en de kleinen,
Zij zijn zoo open en zoo zacht
Als druppend rijs, waar 't zonneschijnen
Iets lichts en warms heeft ingebracht.
Wij, ouder hout, met voller loover,
Moeten beschuttend om hen staan.
Dan komt tot hen als lisplen over
Gods storm die ons te grond doet gaan.

Stilte.

Mijn verlossingsjaar is gekomen.
Jes. 63:4.

Hoe anders komt Gij dan wij denken.
Temidden 't hoog rumoer van strijd
Is 't, of er plotseling een zenke
Vol stilte en zon ons openleit.

't Geschut krijscht over onze hoofden
Ver weg gelijk een vogelschreeuw.
Wij zijn, wijl wij in U geloofden,
Reeds hier in uw toekomstige eeuw.

Onzegbaar zoet is dit gebeuren.
Blijft er nog angst en doodsgevaar?
Hoe meer ons leven stuk zal scheuren,
Hoe sneller wast en rijpt uw jaar.

De laatste pijn wordt een verzinken
In stilten klaar en hemeldiep;
En boven ons begint te blinken
't Gelaat van Die ons wakker riep.

Winteravond.

Ook nu het avond wordt,
Heer, blijven we op U hopen,
Het winterdaglicht kort,
Hoe traag de dagen kropen.

Het water is zoo diep
En donker, de lantaren
Beschampt de oeroude baren,
Waarin de wereld sliep.

En als de smalle boot,
Waarin ik word gedrongen,
Van levens wal afstoot,
Hoe hoog de golven sprongen,

Van U komt heil en heul,
Mijn lamp blijft helder branden,
Uw olie drupt een geul
Van rust tot aan Uw stranden.

Het westen is al nacht,
Maar 't oosten vlamt van vuren.
Ik weet, ik word verwacht,
En blijf bij U, zoolang Uw dag zal duren.

Eerste avondmaaltijd.

Zij zullen avondmalen,
Vol vreemdheid nog en schroom,
Met bruin brood en een schale
Rimpelende room.

Hij zegt, dat hij zal bidden,
Als hij maar woorden vindt.
Zij knikt naar het tafelmidden.
Daar zit later hun kind.

Hun handen, zware dingen,
Rusten op den dwaal.
Als een snikken en zingen
Bidt hij voor 't avondmaal.

Stil, door een kier der oogen,
Ziet ze zijn gezicht
Met de gesloten oogen,
Sterk en licht.

Hij stamelt over zijn handen,
Vol geluk en nood,
Om zegen voor zijn landen
En huis en brood.

Ze ziet ontroerd Gods zegen
Dalen, vlinderlicht,
En denkt, blij en verlegen:
't Brood glanst als zijn gezicht.

Ze sluit (want hij zucht: amen!)
Haar oogen,.... zonder schroom
Avondmalen zij samen
Met brood en room.

Voorjaar.

De vreemde stille zonnedagen
Bezinken in het roerloos hout,
Dat zwaar zijn zaligheid te dragen
Begint en aan het licht vertrouwt.

De dunne bast, in lenig rekken,
Wordt ledergeel en bronzig rood.
En glanzend gaat het rijs zich strekken
En werpt zijn smalle schaduw groot.

En een bezinnen heerscht, en willen
Volharden in dit schoon bestaan!
Dit ingehouden heil en stille
Glimlachen eeuwig te ondergaan.

Maar een ontroering komt van boven
- De lucht is mild en perelgrijs -
En haar aanvaarden alle hoven
En groenen als een paradijs.

De ploeger.

De spieren en de strengen strak gespannen,
Den kop snuivend omlaag, de pooten stijf,
Geliefkoosd door den montren roep der mannen,
De staarten zwaaiend om het zwoegend lijf,

Rammen de paarden met het knauwend kouter,
O duldende aarde, uw donker heiligdom,
Het bliksemt op en rijt de voren stouter
En veerend stoot zijn vaart de kluiten om,

Al naar de ploegstaart voelt den druk der handen,
Zich roerend, of door goddelijke kracht
Zij diep in u het smartelijk teeken brandden
Dat liefde u ten onder heeft gebracht.

De paarden dampen en de voren doornen,
De ploeger stuurt als spelende, en fluit,
Want hij beheerscht dit rein geluk volkomen.
Het land ligt om; hij spant de paarden uit.

De tuinman.

De rozen, hulplooze en vermeetlen,
Heeft hij vertroeteld en ontzien:
De koninklijke op eerezeetlen,
Die overweldigen en gebiên,

De schaduwpaarsen, de zwartrooden,
Alsof de dood hier staat en bloeit,
De raadselachtigen en blooden,
Die men bewondert, maar niet moeit.

De zuiglingrozigen, de prillen,
Verzorgt hij blij, en zoo bemind,
Dat zij niet in zijn vingers rillen,
Als hij hun stengels rechter bindt.

O klare pracht! vol zoeten huiver,
Rozen als wangen zonverguld,
Bestaart hij u, die hoog en zuiver,
Voor God staat en den mensch slechts duldt.

En bij de vredigen, de stillen,
De witten, zonder wensch en waan,
Die enkel maar versterven willen,
Heeft hij, verstorven, stil gestaan.

Zijn lijden is reeds lang geleden.
Zijn bloeien is al lang gedaan.
En wijl hij voor zijn Heer gestreden
Heeft, mag hij door Gods rozen gaan.

's Morgens.

Als 't lichaam 's morgens bij 't ontwaken,
(O zoetste rust!) weer 't dons induikt,
Komt er een vaste stap genaken,
Wordt 't raam door zeekre hand ontluikt.

De zonnestralen dringen binnen
En gunnen langer rust noch duur.
Hun intocht in de ziel beginnen
De wonderheden der natuur.

De bloesemgeur, het bladerwaaien,
Staan voor het tintlend venster klaar.
Wij openen, een weldoend aaien
En ademen streelt wang en haar.

De hond komt blaffend toegevlogen,
Springt op, en hapt naar onze hand,
En bedelt met zijn poot en oogen
Om gunsten van ons onverstand.

O wereld, die het vaak bestreden
Hart tot kortstondig heil verlokt,
Met deugden en gedienstigheden
Ons sterker dan met lijden jokt,

Wij moeten soms zeer needrig bukken,
't Gelaat laag naar den grond gericht,
Eer ons de kracht komt ons te ontrukken
En God te zien in 't aangezicht.

De wijnstok.

De grove muren slurpen zon.
De bijna doode druivelaar
Hangt voor het laatst, bewaasd en zwaar,
Zijn gouden trossen langs 't balkon.

O mild en edel creatuur,
Dat zoo verkommerd en zoo oud,
Nog laafnis biedt, gezond en puur,
Kostlijk en warm als bloed en goud.

Het pad ruischt van 't verdorde blad.
Eén lange luide ruischeling
Is 't haaghout, en uw blonde schat
Trilt in een lichte duizeling.

Houd u gerust, de plukker waakt.
Uw trossen, ongekwetst en teêr,
Als kinderen onschuldig naakt,
Betipt zijn hand licht als een veêr.

Gij, arm gegeven, rekt voor 't laatst
U in het licht, zoo ver het kon.
Gij, om te sterven goed geplaatst,
Aanziet en voelt geen dood, maar zon!

De kastanjes.

Zoo geel als een bezonde lentewei
Zijn de kastanjes nu de knoppen sprongen.
De vochte blaadjes glimmen mild als zij,
Als blond dons om de lippen van een jongen.

't Is alles nieuw; in weelden ongekend,
In ongeweten zaligheid ontvouwen
En rechten zich, aan licht en lucht gewend,
De looveren en leven en betrouwen.

Geloof doet groeien; als een berg van licht,
Van laaiend roode en blinkend witte vlammen,
Staan, weerzijds van de doorvaart opgericht,
De hooge torens der gespannen stammen.

Hoe veilig zwenkt hiertusschen men naar huis.
Kastanjes, Gods gewijde kandelaren,
Uw kaarsen branden met een zacht gesuis.
Hoe goed waar 't hier den hemel in te varen.

Gij dooft de lichten; het is nog tevroeg.
Wij moeten werken, dulden, lijden, zuchten,
Tot God ons doen laat glanzen als uw vruchten,
Zoo stil en schoon, en dan is het genoeg.

Afgesneden rozen.

In 't slapen afgesneden,
Doorstroomd van droom en blos,
Zijn toekomst en verleden
Opeens vervuld en los.

Nog willen zich ontwinden
De roomen knoppen, rood
Van 't worstlen met de blinde
Omsluiering van dood.

En langzaam krijgt de sterke
Drang tot het leven kracht.
Zij prijken als op perken,
Maar bloode en kinderzacht.

Dit nergens thuisbehooren,
In bovenaardsch genot
Van bloeien uit verloren
Leven, beschikt hen God.

Maar vóór hun licht tot laaien
Stijgt, luwt het, luisterzat.
O, zóó tot God te waaien.
Blank als een rozenblad!

De donderbui.

De lucht betrekt, het zand stuift op,
Hoog torent zich de donderkop,
Die blauw als lei, en koperrood,
Dreigt met vernieling en met dood.
De bliksem, kort en lang van lijn,
Gelijk een zenuwachtig sein,
Meldt ademloos: wie vloeke of kniel',
Gedenk uw zonden, red uw ziel!
Een windstoot, water, vlam, een knal,
Alsof de hemel barsten zal.
Wij voelen hoe de wereld kreunt
En onder onze voeten dreunt.
Vlak langs den grond ontvlucht de dag.
Al nader knapt de donderslag,
En rooder slingert 't bliksemvier
Het heet verderf naar mensch en dier.
't Gesprek stokt; hart en adem staakt,
Als 't weerlicht rakelings ons raakt.
Wij zien elkanders vaal gelaat,
Ontwijken 't raam, en ieder gaat
Verbijsterd uit zijn levenslot
Tot aller leven oorsprong: God!

O eindelijke vredesteê!
Hier is de ziel stil en gedwee,
En ziet, bevrijd van angst en waan,
Het breken van de wereld aan.
Hier is zij zoo gerust en stil,
Eenswillens met des Heeren wil,

Dat zij niet bidt voor have en bloed,
Maar zegt: wat God wil, dat is goed!
Verslokt de vloed ons, zengt het vier,
Wij hebben Uwen hemel hier.
Ons hoog hart werd een effen dal,
Waar God intrad en wonen zal. -
Zoo ligt ze, een lichte vlakte, waar
God boven welft zijn hemel klaar;
En als ziels helder spiegelbeeld
Wordt aardes hemel plots doorspeeld
Van zonneschijn, de wolk bromt grof,
Het water bobbelt door den hof,
Maar 't grauwe zwerk zwenkt voor den wind
Schoon traag, de donderbui verzwindt.

De regen ruischt nu ongestoord,
Eentonig murmureerend, voort.
De koeien grazen weer gedwee,
Het volk komt buiten, één, getwee,
Staan menschen; allen ademen vrij.
Goddank! wij leven! 't is voorbij!
En hier en daar glimlacht men stil:
‘Doe met Uw knechten naar Uw wil!’

Het riet.

Zoo diep gebogen, ternêergeslagen,
Zoo bevende en traag weer opgericht,
Zoo wankelend onder 't zware dragen
Van kroon en kragen staat 't riet in 't licht.

Ruischende buigen de legerscharen,
Ritselend staan ze weder gerecht,
Bukkende prevelend de oude mare:
Buig, maar breek niet uw onwaardige knecht!

Wuivende pluimen, wild en eendrachtig,
Bruin als een zijïgharige huid,
Bleeken, vergulden, en wapperen prachtig,
Hangen banieren en vaandelen uit.

Droger en harder, ten doode versteven,
Knikken en knakken blaadren en stam,
Straks aan twee machtigen overgegeven:
Zuigende vloed en vliegende vlam.

Zwart ligt de brandplaats, 't ondergeloopen
Land drijft vol flarden, vlekkig en vaal.
Maar in het voorjaar, den dood ontslopen.
Spruiten en sprieten stengel en staal.

De appelboom.

Na warme dagen volgen koude nachten.
Als lakens ligt de dauw op bleek en haag
Versteven naar wat zonneschijn te wachten
En slaat in wolken op en regent traag.

De struiken tinkelen met haarfijn ijzel.
En in den hof, de dragende appelaar
Komt uit den damp reusachtig te verrijzen.
Met roode konen en veel grijzend haar.

O eedle boom, die, boven alle boomen
Een oogenlust, vanouds den mensch verleidt.
Wie, als een vlinder op uw geur gekomen,
Wenscht niet een weinig van uw zaligheid!

Men plukt, en gretig slaan de grage tanden
Zich in uw blanke sappig knappend vleesch.
Zóó overvalt ons onverhoeds de schande,
Als wij genieten wat Gods wet verwees.

Niet gij, maar ons geweten schuldbeladen
Hangt als een boom van kwade vruchten zwaar.
Gij zijt een beeld der hemelsche genade,
Die alle menschen weldoet, appelaar.

Uw helder bloeien was ons duistrende oogen
Zoo schoon, dat wij gekweld door hoop en vrees,
Ons daaglijks om uw rozenhoed bewogen,
En treurden als uw sneeuw ten gronde rees.

Uw dracht begon, reeds negen uwe toppen.
Wij zagen toe met stijgend ongeduld.
De droge tongen in uw sap te soppen
Was ons begeeren, en gij hebt 't vervuld.

't Is plukkenstijd; reeds met de teenen manden
Komt men gezeuld, met ladder en met sloof.
En wij? wij voelen zoekend Vaders handen
De vrucht betasten in ons trillend loof.

Gele brem bij een zandstuiving.

O zon, die met uw stralen
Streelt langs het tenger hout,
En krachten wekt, en kwalen
Vernielt en buiten houdt,
Doe gij de sappen streven
In den oergrond vastgestouwd,
En laat mijn bezem beven
Van levend groen en goud.

In 't mulle zand, de vinder
Die plots mijn luister ziet,
Weet niet wat bloem of vlinder
Is, en hij schendt mij niet.
Hij ziet ontroerd mijn kampen
Met 't wit bewegend graf,
Verlicht door duizend lampen,
En wendt zijn oogen af.

O Heer, die mijn versterven
Ziet, en hoe ik herleef,
Of wolken stof me omzwerven,
Ik waai en wend en streef.
Gij geeft mij moed te kampen,
't Wordt paschen, 'k mag opstaan
Als Gij, en hijsch mijn lampen
En groene levensvaan.

Bloedtheologie.

Ik ben met Christus gekruist.
Paulus.

Dit is elk jaar de droeve tocht:
Wij volgen U tot op den heuvel,
Waar God U sloeg om aller euvel,
En mensch noch engel helpen mocht.

Tusschen die beiden in de locht
Hangt Gij gelijk een worm te krimpen.
Dof zwijgt het volk na tierend schimpen,
Uw bloed wordt reeds aan hen bezocht.

En wij? O Heer, vol bloed en wonden,
Wij zijn met U aan 't kruis geschonden,
En sterven door Gods toornegloed.

Zoo sterven onze zonden mede.
Het is volbracht! wij hebben vrede!
Want bloed wordt slechts verlost door Bloed!

De maaier.

Alsof 't een spelen was, zoo zwong hij met den zwaarde
Door 't zoevend gras, en 't zonk; er zingt een helle klank.
De zoete klingelbel van dood zingt over de aarde,
Want door het zwadend gras houdt hij zijn ommegang.

Een kerel in rood baai en blauw verloopen linnen,
Een jongen met een warm goedmoedig aangezicht,
Verdelgt het bloeiend gras, en haalt den doodsoogst binnen
En aêmt den stervensangst van wat hij nederzwicht.

Het is hem wel en licht; hij snijdt door staal en stengel,
Onwetend wat hij doet; hij heeft een goed gezicht.
O jonge werker Gods, gij zijt de doodenengel.
De klingelbel gaat om; gij voert een godsgericht.

De heele wereld sterft, elk moet zijn leven boeten.
De groote en kleine halm sneeft onder de oude wet,
Dat door de schuld van één zij allen sterven moeten.
De klingelbel gaat om, 't is tijd voor 't laatst gebed.

Goddank, de dood van Een ontwekt ons weder allen
O Levensgever zwenk met wijden ommezwaai
Uw kiemen in de kruim, laat met zijn zware wallen
Van sappig groenend gras het land weer pronken; zaai!

De maaier heerscht in 't veld, er is een doodlijk zingen,
Een lieflijk klingelen; de hemel, licht en klaar,
Beheerscht den goeden reus, die 't gras en alle dingen
En ons terneêrstrekt; bidt! de klingelbel is daar!

Gebedje.

Die den regen nêer doet stroomen
En een flits van zonneschijn
Door de dwarse vlaag laat komen,
En een zoetheid in de pijn,
Die het merg sterkt in de boomen
En de spanning in den wijn,
Laat uw Geest heer van mijn droomen
En doordroomde daden zijn.

Voorbidding.

Een zieke zeide:

Zijn woorden poogden mij te troosten,
Maar schoon mijn zon in 't westen zit,
Mijn oogen richten zich naar 't oosten,
Toen sprak hij met gezag: ik bid!

O wonderwoorden, voorgebeden,
O hartekreten tot den Heer.
Nu, moegemarteld, uitgestreden,
Leg ik mijn leven voor U neêr.

Een ander zegt, wat ik moest zeggen,
Maar als ik meezucht, neem het aan.
En wat Uw wil mij op wil leggen,
Laat mij 't door deze stem verstaan.

En fluistrend kwam de zegenbede:
Uw aangezicht verlicht' de Heer!
En ' t is zoo; en mijn hart heeft vrede.
Uw wil geschiede! ik bid niet meer. -

Het is zeer stil, de ruiten rooden.
Het is zeer stil, de wereld zwijgt,
Wijl 't hart, een pas ontslapen doode,
Van God het nieuwe leven krijgt.

In memoriam.

'k Heb u niet weergezien, men was u wezen kisten,
Voordat ik komen kon; toen zeide men: zie niet!
(U, door geen dood ontsteld;) omdat zij zeker gisten:
Aan uw beloken licht ontvlamt het stil verdriet.

'k Heb u niet weergezien; gij staat ten donkren spiegel
Der ziel zoo scherp gebeeld: een berk voor de avondlucht.
De zilvergrijze stam nauw heen en weer gewiegeld.
De zonvergulde kroon vervuld van nachtgerucht.

O gouden berkeboom, troostlicht in zand en heide,
O levensteederheid, getemperd en gestaald;
Die ik niet zag en zie, beween ik bijna blijde,
Want ruischend uit uw loof is 't licht in mij gedaald.

Het testament.

Wanneer ik ben begraven, zullen zij dit vinden,
Mijn kinderen, mijn zonen, mijn beminden.
God loone 't u, mijn jongens; uw mond en oogen hel,
Uw bidden en uw lachen waren mij zoo wel.

Ik heb slechts een zegen voor u, begeven armen,
O rijke God, wil hunner U erbarmen,
Het bloeiend bloed, mijn zonen met mond en oogen hel,
Hun bidden en hun lachen waren mij zoo wel.

Zullen zij volwassen mij nog gedachtig wezen?
Wat heugt groote zonen verdriet lang genezen?
Vergeet mij niet, mijn jongens met mond en oogen hel.
Uw bidden en uw lachen waren mij zoo wel.

Na een weinig weenen, open de groene blinden,
Want aan nieuw leven zal God uw leven binden.
O, dat Hij dàn behoede uw mond en oogen hel,
Uw bidden en uw lachen, want dan is het wel.

Gedachtenis.

Er is niet veel te weten:
Hij werd geboren, leed, en stierf.
Zijn zonden zijn vergeten,
Omdat hij Gods gena verwierf.

Mogen zijn goede daden
Gedacht zijn als een tarwe-aar.
Gods zegen, vroeg en spade,
Maakte hen voedselvol en zwaar.

In kleur van haar en oogen,
Gelaat en gestalte, leve hij voort.
Dat zijn geslacht steeds erven moge
Zijn geest en woord.

Dat zij nimmer vergeten
Zijn zorgen en zijn liefde vroed.
Er is maar weinig te weten,
Want hij was goed.

De hyacint.

In stijgende verwondering,
Gesteld op 't zondoorgloeide glas,
Mijn stille dorsten onderging
Een heuldronk levenlauw, mijn dood genas.

Ik, nieuw en nuchter, groene loot,
Glijd rustig uit mijn bruine pij.
En plotsling bonst mijn hart en stoot,
Zoo naar het licht verlangt het kind in mij.

Ik voed het met mijn hartebloed,
Verbijsterd door nabij gevaar.
Diep in mij wast een geuren zoet,
En van een zalig licht word ik de kandelaar.

Hoog boven mij zie 'k, tranenblind,
Voor God en mensch een oogenlust,
Mijn stralend zonnesneeuwen kind,
Maar ik ben donker en mijn schoot gebluscht.

Ik leef weer eenzaam als voorheen.
Diep in mij trekt mijn liefde saâm.
Mijn witte melk verhardt tot steen
En ik ben als een doode zonder naam.

Tweede bloei.

O knoppen, die te rijzen
Waagt in het late jaar,
Hoe koestert u de grijze
Gekromde perelaar.

Hij, die zijn laatste sappen,
Een nooddronk, ziek en moe,
Nog weigerde aan te tappen,
Laat u bij 't spongat toe.

Hij dunt zijn loof, dat regen
En zonneschijn en dauw,
Vlak aan uw hart gelegen,
Uw jeugd vertroetlen zou.

En als een hoopvol vader,
Aandoenlijke ouderdom,
Dwingt hij de dagen nader
Van uw geboorte, o blom!

Gij staat maar stil te zwellen
En zonder ongeduld,
Tot ge uw geblazen bellen
Als bloemen oopnen zult.

O tranenblanke luister!
Een krans van levend wit
Als voorjaars, maar gekuischter,
Tooit u ten doodenrit.

O lichte zonvergulde
Sneeuw aan den zwarten tak,
Is om Gods heil te dulden
Dit leven niet te zwak?

Reeds vroeg gewend aan kwalen,
En breekbaar van verdriet,
Zal u Gods milde stralen
Verteren als een riet.

De boom staat zich te zonnen.
Hoe kreunt het wrakke hout
Onder de stille wonne
Van wit en licht en goud.

Eén dag nog, en ontluisterd
Ontblaart gij, en ontverft.
Maar in geluk verduisterd,
O boom, hoe schoon gij sterft!

Mijn zoon, geef mij uw hart.

De zomernacht werd zwart,
Toen, zacht en duidlijk klonk er
Een klare stem door 't donker:
Mijn zoon, geef Mij uw hart!

Ik aarzelde.... verward....
Was het de wind die zoefde?
En weer zei, maar bedroefder,
De stem: geef Mij uw hart!

Ik wrong mij op den grond,
Tot ik de woorden vond:
Heer, 't moet door U genomen!

En nog eens overviel
Die stille stem mijn ziel:
Daartoe ben Ik gekomen.

Eenzaam bidden.

Het is een sidderen en belijden,
Een moeizaam reiken naar het verblijden,
Dat boven hem als de zonneschijn
Straalt, maar zijn oogen doet het pijn.

Dan wordt een stamelen zijn bidden.
Er is geen zin meer en geen woord.
Hij wordt zwijgend tot het stille midden
Genomen, waar men niet ziet en hoort.

Hij is geheven en opgenomen
Tot aan de grenzen van Gods hart,
En mag tot de aarde wederkomen
Als een trooster; maar dat geeft smart.

Wie kan....

Wie kan het hart eens mans doorgronden,
Wie kent zijn vreugden en zijn kwaal?
O Heer, wij hebben vele vonden
Gezocht, Gij weet het altemaal.

Ons willens en onwetend dwalen,
Ons kreunend grijpen naar uw kleed.
Ons snel beloven en toch falen.
Niets dat uw hart van ons vergeet.

Gij kent ons en Gij keurt ons mede.
O Heiland, eens voor ons verbloed,
Geef en behoud ons hart den vrede,
En toets ons dàn, en keur ons goed.

Gij draagt een naam, die alle namen
Beschaamt: Behouder van 't heelal!
Dies: Amen, Jezus Christus, amen,
Bidde elk die aan Uw voeten vall'.

Ongeloof.

Door zware regendroppen
Gebogen en gevuld,
Heeft zon de bloode knoppen
Der rozen rood verguld.

Wij, kinderen die hopen
Op 't feest lang voor den dag,
Beschaamd, zijn toegeslopen
En wachten vol ontzag.

Wij willen zien en weten
Hoe God zijn werken doet,
En bidden, en vergeten
Waaraan ons hart verbloedt.

O knoppen, geurbeloopen!
(Wat raakt hen zachtjes aan?)
Gods wonderen gaan open
En worden niet verstaan,

(O machtloos ongelooven,
O doem, o oude schuld,)
Hoe lang God in zijn hoven
Ons voor de rozen duldt,

Tot, nimmer te doorgronden,
(Wat raakt ons zachtjes aan,)
Wij 't wonder ondervonden
En zelf te bloeien staan.

Adam wandelt in het paradijs.

Waar dezen dag te gaan? hij dwaalde door de lanen,
En keek priëelen in, en drong door kreupelhout,
En zag het wringen van de slingrende lianen,
Doorflakkerd en doorvlamd met de oogen van het woud:
De fèlle bloemen, en, of lippen opengingen,
Zacht ademend, en rood van rustig stroomend bloed,
Zoo rezen bloemen op, en andre bloemen hingen,
Licht uit een donkre nis, zijn komen tegemoet.
Hij ging voorbij, en snoof behaaglijk een verkoelen,
De murmelruischende, witglimmende rivier
Speelde 't bevallig spel van stroomen en bespoelen,
Doorzwommen en doorzwalkt van velerlei vertier.
Soms sprongen, blauwgerugd, met blanke flikkeringen
De visschen krommend hoog, en vielen op hem toe,
En zonken, middelpunt van telkens wijder kringen,
Of dreven langs hem breed en bleek en spelensmoe.
En verder drong hij voort, en zag de spiegelkommen,
Waaruit ontstellend klaar zijn eigen wezen dook,
En zocht niets om zijn ziel en lichaam te vermommen,
Want hij die 't al doorzocht, doorzag zichzelven ook.
Hij rustte in 't warme gras, door de avondzon gepurperd,
Na dwalen urenlang; hij staarde naar den vloed,
En hoorde, kalm van hart, de loome koeien slurpen,
En zag ze in breede rust herkauwen lang en goed.
En boven hem ontlook de donkerblauwe hemel.
Het water ademde op, gelijk een witte zuil.
De maan gleed in dien damp te scheep, en het gewemel
Der sterren scheen een gaasomwonden bloementuil.

Toen, hij verrees, en stònd, want, rustig, na, en nader
Bewoog en wàndelde een wind; toen ging hij tot
Dit zacht bewegende, en boog, en zeide: Vader!
En schreed naast het geruisch, en wandelde met God!

De grootvader.

De laatste levensglans lag over hem
In afscheidnemen, en ontzeggen moeten
Van kleine vreugden, die het leven zoeten,
En iets gebrokens in gebaar en stem.

Hij liep behoedzaam, en de wandelstok
Werd losgehouden, of hij nog niet steunde,
Maar als hij statig in den tuinstoel leunde,
Trilden zijn knieën, en een kleine schok

Ging door zijn fijnomzilverd beenig hoofd,
Nauwlijks gevoeld, en dadelijk bedwongen.
Hij sprak zoo argeloos nog als een jongen
En zoo eerwaardig als een opperhoofd.

Zijn lachen werd alwetend, en zijn blik
Omving ons met een zuiverend liefkoozen,
Zooals men 's avonds kinderen en rozen
Kan naderen met een verheugde schrik.

En als hij kalmpjes treuzlend 't zonnig pad
Afwandelde, kwam ons een groot ontroeren.
Waren Gods englen bezig hem te ontvoeren?:
Wij zagen dat hij haast geen schaduw had.

Afnemende pijn.

De regen is geweken,
De hemel wordt weer wit.
Onze oogen, moegekeken,
Nemen opnieuw bezit
Van Uw verklaarde wonder,
Dit teeken zonder smet:
Wij leven zalig onder
Door U vervulde wet.

Wij weten, dat ons lijden
En deez' onduldbre pijn
Als onweêr op de weiden
En scheidend weerlicht zijn.
Het flakkerde reeds zwakker,
Het is al tijden stil.
Er worden stemmen wakker,
Er is tot leven wil.

Traag van de wereld drijven
De witte misten weg.
Uit veilige verblijven,
Dicht hout en vaste heg,
Slingren hun glanzen snoeren,
Reikhalzend over 't pad,
De witte en parelmoeren
Winde, en het varenblad.

Wij voelen, moe, maar minder
Van pijn en koorts gesloopt,
Hoe onze ziel, een vlinder,
Zich in uw glimlach doopt,
Vliegt, met geschonden vleugels,
En in versleten dos,
Toch over heide en heuvels
Tot U, van alles los.

Avond.

Waar vindt het hart zijn baat?
Waar is het eindlijk vrede?
Hoor, langs de avondstraat
Gehuurde venters roepen recht en rede,
En, als een schaap dat naar zijn stal zoekt, blaat
Nu hier, dan ginds, een liedjeszanger mede.

Hoe loopt het volk te hoop,
Hoe denkt met holle frazen
Het bij 's lands uitverkoop
En boedelscheiding op iets goeds te azen.
't Neemt, tuk op dure lorren, vlug zijn loop
Naar de afslag, om teleurgesteld te razen.

't Lawaai verlept, 't wordt kalm.
Het huis staat weer gesloten.
Een deur snapt met een galm,
Door de avond lang gerekt en weggestooten.
Gesprekken klinken plechtig als een psalm,
Een lach als een fontein komt opgespoten.

Aan de achterzij van 't huis,
De tuin zoo vaak vergeten,
Met het vertrouwd gedruisch
Van het gezin dat opstaat na het eten.
Men ziet 't licht flitsen in een hooge kluis,
En schaduw van wie lezend is gezeten.

IJler dan rook, een waas
Komt van de weiden drijven,
En stulpt zich als wit gaas
Over de rozen, en de tengre lijven
Der tot een boom gewassen fucksia's
Verzinken, maar hun roode bellen drijven.

O tuinen, die verglooit
In avondweide en nachten,
Uit werelds rijk, verstrooid,
Klinken nog vaag bedreigingen en klachten.
Maar hier kan 't hart gerust en ongetooid
Stil als een kind, den laten voetstap wachten.

De avondster.

....tot de Morgenster opga over uwe harten.

O gij, die, als 'k mijn oogen
Inslapend, sluiten moet,
Mij van nabijen hooge
Troost met uw gouden groet.

Wanneer de hemel 't teerste,
Diep lentegroen, verkwijnt,
Zijt gij de stralende eerste,
Die ons volbloeid verschijnt.

O heldere en milde,
Die menschenliefde en haat
Bedruppelend verstilde
Tot heimwee naar uw staat,

Die heerlijker en vaster
Dan sterven en ontstaan
Is, eeuwge herfstbloem, aster,
Ontluikend uit vergaan.

Want als ik thuis kom dwalen
Uit slaap en droomen ver,
Dan staat gij weer te stralen
Als blanke morgenster.

Zoo zij mijn avond morgen,
Mijn morgen avondstond:
Uw gouden bloem verborgen
Bloei uit mijn diepsten grond.

Verklaard?

Als ik zwak ben, ben ik machtig.

Nu en nimmer te verklaren
Is het hemelsche verdriet,
Dat Gij, ach, door zooveel jaren,
Landman, voor ons zaaien liet.

Voorlijk is het opgeschoten,
Afgezicht en weer gewekt,
Uitgerukt en toch ontsproten,
Zelf zich zaaiend, voortgestekt.

Ander zaad wordt snel verdorven,
Door de vogels weggepikt,
Waarom hier een oogst verworven,
Die door weligheid verschrikt?

Hoe te bergen en verwerken
Deze hooplooze overvloed,
Noch de velen, noch de sterken,
Hebben tot deze arbeid moed.

Hebt Gij daarom aan de zwakken
En ellendigen gedacht?
Moeten zij voorover knakken,
Neêrgebroken door uw dracht?

Moeten onbetreurd verderven,
Die in Uw tredmolen gaan?
Waarom slaat Gij hen aan scherven,
En gunt groven hun bestaan? -

- Is het niet genoeg te weten,
Dat zij dragen aan Mijn last?
Dat zij daadlijk rust en eten
Met Mij deelen, als mijn gast?

Is het niet genoeg, die leden
't Overblijfsel van mijn leed,
In mijn eigen kleed te kleeden,
Wijl zij deden wat Ik deed?

Is 't niet goed, dat Ik den zaaier
Naar mijn wil ten arbeid schik,
Korendrager, mulder, maaier,
En den luiaard overblik?

En als Ik het zaad wil kiezen,
Over bouwland strooi en wei,
Hier wil winnen, daar verliezen,
Ben Ik niet tot alles vrij? -

Gij zijt vrij, maar wij, uw knechten,
Wat zijn wij, die uwen wil,
Schoon onwillig, tòch berechten,
Vaak ontmoedigd, zelden stil? -

- Gij zijt mokkend, vol van zonden,
Kindren, die de roede streelt,
En toch, argeloos bevonden,
Waar de Vader 't liefst mee speelt! -

Een dorpsjongen.

't Land is een uitzicht van den toren groot
Als 't feestdag is; gewoonlijk, in de week,
Zoo ver als vader door het venster keek;
Daarbinnen ligt de wereld en haar nood:

De sloome zorg voor zéker daaglijksch brood;
De kerk met krachtherstel door dutje en preek;
En 's avonds wasch 'k mijn zonden bij de beek,
Maar zwem (ik mag niet) midden in den dood.

'k Lees in de krant van Kaïns nijd op Abel;
Nog altijd drinkt de grond het broederbloed.
Ze zwerven van het Paradijs naar Babel,
Verwarren buurmans land en eigen goed.
Tien uur; wij bidden (handen op de tafel),
Verzoeking af, en 'k droom die tegemoet.

Stillen in den lande.

Zij weerden van hun oogen
    den avondglans der stad,
Licht, duizlig aangevlogen,
    dat zich gespiegeld had
In mist en ademtogen,
    een parelmoeren schat.

De weelde van het leven,
    beschaafd en ruw genucht,
Bleef in de straten zweven,
    als wolken van gerucht.
Daaronder ging hun leven
    als in een klein gehucht.

Zij bleven afgesloten;
    't onzalige bestaan
Van zondaars en zeloten
    is langs hen heengegaan.
Zoeklicht en vuur van schoten
    sloeg hun nachthemel aan.

Om hen was 't koele suizen
    van vroegen morgenstond;
Als zonlicht in de sluizen
    lachte hun zachte mond
Over het bloed dat ruischend
    tegen hun leven stond.

In liefde, wars van woorden,
elkander toegekeerd,
Waren zij als bekoorden
die niets ter wereld deert,
Als eens door God verhoorden
altijd van Hem geleerd.

Het is een roekloos pogen
door overmacht en waan
Een glanzend opgevlogen
leven terneêr te slaan.
Mogen zij die 't gedogen
en doen te gronde gaan.

Die met hen durft belijden,
hebben zij ras herkend
En als een vrijgeleide
hun oogen toegewend,
Hem als een ingewijde
getrokken in hun tent.

In simpelheid en vrede
deelt zich hun liefde blij
Als brood den vreemdling mede
en strooit een leger bij,
En in hun avondbede
gedenken zij hem vrij.

En hij, die was gekomen,
   toevallig, blijft bekoord.
Zijn leven wil verstroomen
   binnen hun glanzen boord.
Zijn liefde wil een vrome
   klank zijn in hun accoord.

Dan, of een brand ontstoken
   wordt in hun klaar gezicht,
Hebben zij hem gebroken
   zijn deel aan dienst en plicht,
Als reine kaars ontstoken,
   een luisterrijk nieuw licht.

Hoe zeker wordt zijn leven;
   zijn ziel vaart vast en stil.
Het groote wereldbeven
   is enkel een getril
Van boeg tot achtersteven
   door 't schip dat ankren wil.

De rijke jongeling.

Toen ik den Meester had gevonden,
En, teeken mijner heerlijkheid,
Voor Hem ontrolde het tapijt,
Waarop wij samen rusten konden,

Beminde Hij 't gebaar, en sprak,
(Hoe scheen mij 't kostlijk kleed geschonden;
Hoe snel had ik het opgewonden,)
Dat in den rand het beeld ontbrak.

Zag Hij 't dan niet? goud overvloedig,
Het diepe groen en 't bloeiend blauw
Versmolten samen tot een pauw,
Alleen, en schoon, en overmoedig.

Maar zeer bedroefd zag Hij mij aan
En bukte zich ter aarde neder,
En teekende: hoe doodlijk teeder
Bloedt over 't nest de pelikaan.

Toen kende ik mijn zelfzuchtig hart,
En wist ik wat den Meester griefde:
Ik kan niet geven; 'k heb geen liefde,
En van Zijn weemoed ging 'k in smart.

De zoekenden.

Wie spreekt den avondzegen?
Emmaüs is nog ver.
En de Heer kwam ons niet tegen.
Boven Bethlehem staat geen ster.

Wij weten niet of Hij geboren
Is gisteren of gedood.
Wij dwalen dieper verloren
In den doolhof van nood.

Wij vluchten het nieuw vertrouwen,
Dat vol van zoeten geur
Onthutste herders en vrouwen
Droegen van deur tot deur.

Wij blijven hunkerend beiden
Den Meester en den Vrind,
Die 't hart naar Emmaüs leiden
Zal, eer het Bethlehem vindt.

Toen, of Zijn hand ons leven
Vernielde en weer herschiep,
Zijn wij hulpeloos staan gebleven
Voor een ster en een stem die riep.

Wij mochten Hem niet aanschouwen,
Hij sprak het kort bevel:
Ga met de herders en vrouwen,
Dan vindt gij den Meester wel.

Nu door Hemzelf genomen
Volgen wij ster en stem.
Geen kan in Emmaüs komen
Dan over Bethlehem.

Hemelsch avontuur

Het donkre huis ontweken
In 't middernachtlijk uur,
Heeft geen ons nagekeken
Op ons hemelsch avontuur?

Wij deden de ruit niet rinklen,
Klimmend door 't open raam.
Zacht gezoold op de sintien
Stonden wij daar sâam.

Wat wij in haast geplunderd
Hadden, een arme schat,
Werd, in een doek gebundeld,
Behoedzaam aangevat.

Wij stilden 't beginnend brommen
Van den waakhond met een woord
Even gedempt als zijn grommen,
En wonnen reeds de poort.

En hand in hand geslopen,
Aarzelend, naar 't klinket,
Smorend door 't snel te oopnen
Zijn kreunen, nauw ingezet,

Zagen als nooit te voren
Wij, dreigend in den nacht,
Het huis met tinne en toren
En het licht van de wacht.

Wat heeft ons hart gedwongen
Liefkozingen en kost
Te laten, als een jongen
Uit zwaren dienst gedrost?

Wij willen niet meer dragen
Aards kakelbont blazoen,
Achter vluchtige vreugden jagen,
Gekitteld door wijn en zoen.

Wij hebben voorgoed gekozen
Gods roekeloos avontuur:
Te jagen naar hemels Roze
Zonder rust of duur.

Geen dak, geen dek, geen eten
Dan na werk en gebed.
Wat ons wordt toegemeten
't Zij door God voorgezet.

Wij zullen bij Zijn banieren
Bidden en zingen zoet,
Tot menschen, vertrouwend als dieren,
Ons komen tegemoet.

En smaalt men: 't zijn maar zwervers!
Dan glimlachen wij zacht:
Kinderen, ouden, stervers!
Wij bidden u: goênacht!

Want gij moet haast gaan dolen
Dra slaat uw volle uur.
Wij bidden: Gode bevolen!
Want de dood is guur.

Christus, Prins van de wonden,
Gedenk ons allen dan,
Als wij U hebben gevonden,
Neem ons dan als uw man.

O vlekkelooze Roze,
Bloeiend in eeuwgen duur,
Sier ons, uw haveloozen,
Na 't roekeloos avontuur.

Kerstmis.

Vooravond.

t' Zal kerstmis worden en 't is stil.
Een vroege winter sloeg het leven,
Ach God, zooveel is dood gebleven,
Dat, nu 't te laat is, bloeien wil.

De tuin, nog blad- en bessenrijk,
Ligt zwartgeslagen en bedorven.
't Wordt kerstmis, en er moet gestorven.
De Heer komt in een doodenrijk.

Het vreemde neemt ons meer en meer,
Ons moede hart kan niets meer dragen,
Het wenscht te rusten van zijn plagen,
O rust, daal uit den hemel nêer.

Kerstmorgen.

Het sneeuwde veel, de wereld stierf,
De raven vliegen laag en speuren.
Een klok bomt, en een bel gaat neuren:
Dood! lof!! dood! leven!! stierf! verwierf!!

O Kind, dat ons geboren werd,
Gewikkeld in een doodenlaken,
O Heer! Gij komt de dooden slaken,
Geboorne! U bidt 't herboren hart:

Kind, laat mij als een kind ontwaken,
Dat schreit, omdat het *leven* proeft,
En, hulpeloos, Uw hulp behoeft,
O Jezus Christus! Zaligmaker!

Engelenzang.

De engelen zijn begeerig in te zien.
1 Petrus 1:12*b*.

Wachtengelen, die nederschouwden
Naar de bewaasde wereldkust,
Verkondigden: 't is of iets blauwde
Op 't gele zand: Maria rust.

En later: ze is ter stad gereden
Met Jozef, maar men weert hen bot.
En weder: zij zijn ingetreden
En rusten in de lammergrot.

En plotseling: heel klein te hooren
Klinkt er een kinderlijk geluid.
Dan jubelend: Hij is geboren,
Die God en mensch in zich besluit.

En duizendstemmig, met trompetten
En met bazuinen, toegesneld,
Ontvlood den hemel en bezette
Het englenheir het duister veld.

Zij zongen: Eere in den hoogen
Zij God, en op de wereld vrêe
Den goeden; en de diep bewogen
Hemelen donderden het mee.

En dan, als vlinders die verdorden,
Gevlogen in een barnend licht,
Vielen zij voor den kind geworden
God met het weenend aangezicht.

En weder heeft hun zang gedonderd:
Heil! aarde en hemel zijn vereênd.
God heeft ten dood zich afgezonderd
En om een menschenlach geweend.

En enkle herders, toegetreden,
En wij, hebben 't bevel gehoord,
En 't Kind gezien en aangebeden,
En zeggen 't u, geloovend, voort.

Maria.

Toen de Geest u overschâuwde
Met zijn glorie en genâ,
Toen het Leven in u dauwde,
Droegt ge uw stille wezen dra
Als in liefelijk benauwde
Lente een zware winterwa.

Hebt gij deze lange dagen,
Onberoerd en onverlet,
's Heeren heerlijkheid gedragen,
Vuurge kool in asch gebed,
Zelf door huiverende vlagen
In een gulden gloed gezet?

Bloeiden de ingezonken oogen
Van uw moei niet wijd en jong,
Toen zij hoorde, u toegebogen,
Hoe het Leven in u zong,
En plots in haar zalighooge
Schoot 't ontwaakte knaapje sprong

Al uw schoon werd saâmgetrokken
Tot een bleeke teederheid.
't Zware glanzen uwer lokken,
Uwer oogen vredigheid,
Heeft uw bloed met zoete schokken
In uw wordend kind geleid.

Onbevreesd en diep bevredigd,
Gaat gij ter verkoren stad.
Onverzorgd en onverdedigd,
Droomverloren, draagt ge uw schat,
Maagd, van werelds goed ontledigd,
Moeder straks die God bezat.

Als een rozelaar voor koude
Schuilt ge in 't schamel bed van stroo.
En uw zoon ontbloeit in gouden
Bindsel, blank en roze en bloô,
En zijn weenen overdauwde
't Beven uwer handen zoo.

Achter de verdonkerde eeuwen
Staat gij met uw stralend kind.
Bloed en tranen oversneeuwen
't Venster dat zijn aanzicht blindt.
Maar 't gaat open op ons schreeuwen,
En zijn zaligheid begint.

Simeon.

Hebt gij tóch, mijn stramme leden
Met uw zonnelieflijkheden
Koesterend, uw knecht herkend,
Kind, dat in mijn arm geheven
U gewillig aan het beven
Van de grijze wereld went?

O mijn moedelooze hopen!
Jaren kwamen, en verkropen,
Wijl Gij niet verschenen waart,
Regen, die de dorre landen
Uit de steenen hemelwanden
Met uw spaden val verklaart.

Die zijn dorst met melk verheugde,
Ongevraagd, van moedervreugde
Bloost uw kommerbleeke wang.
Voorgevoelt gij het vermoeden
Hoe Hij boven u zal bloeden,
Smeekend om den edikstang?

Langzaam doven zich de zonnen,
Trager borrelen de bronnen,
Onontkoombaar groeit zijn nacht.
Aarde en hemel en uw leven
Zal de groote dood doorbeven
Tot Hij alles heeft volbracht.

Kind, dat met alwetende oogen
't Grondelooze en hemelhooge
Wezen van de ziel doorspeurt,
Laat uw knecht nu gaan in vrede,
Geef uw kleinen glimlach mede,
Waarom God ons zalig keurt.

Anna.

Lucas 2:36.

Toen de dood den sterken stengel,
Waar mijn liefde op was geënt,
Doorsneed, heeft mijn hart den engel
Aan zijn wijze en werk herkend.

Streng, met opgeheven vinger,
Nauwlijks trad ik in de rei,
Wees hij me uit den blijden slinger
Op des levens voorjaarswei.

Toen, een horzel op een vaarze,
Stak de godsdrift in mijn bloed,
En mijn overwonnen aarzlen
Heeft des Heeren gunst vermoed.

Hier, in deze gouden hallen,
Achter 't levende gordijn
Van den wijrook, bloed, en 't schallen
Der gebeden wijlt zijn schijn.

Aan den dorpel bleef ik leven,
Door zijn heiligheid verschrikt,
Wachtend tot ik zonder beven
In zijn glimlach heb geblikt.

Want Hij heeft voor dag en jare
In den droom mij toegezegd,
Dat 'k mijn losgereten haren
Eenmaal als zijn bruid hervlecht.

Oud en eenzaam, grijs en treurig,
Profetesse noemt mij 't volk,
Want mijn woord hangt over 't fleurig
Leven als een donderwolk,

Zwanger van een groot verwachten,
Dat de bliksem, heet en ros,
Zal doorboren en ontzwachten,
Dan laat ik mijn zegen los.

Anders komt Hij dan wij hopen,
Hoor! o heilbegeerig volk!
Mijn verlangen look Hij open
En de zon verguldt de wolk. -

Ingehuld in teederheden,
Voor uw bonte kermis blind,
Glimlacht uit zijn eenzaamheden
Naar mijn ouderdom het Kind!

Moeder, die de tortelduiven
Offert voor uw reiniging,
Zie de schaduwen verschuiven;
Die uit u in pijnen ging,

Opent straks voor ons de sluizen
Van zijn albeminnend bloed.
Voor zijn bruid heeft aan den kruize
Hij zijn leven ingeboet.

Kind, dat in uw kleine handen
Al het hemelsch heil bevat,
God, voor wien de luchters branden,
De bazuin dreunt door de stad,

Afgebeden Onbekende,
Van mijn nacht het morgenrood,
Uw gena maakt mijn ellende
Zalig als uw moeders schoot.

De wijzen.

‘O vreemde reizigers, en gaat gij niet te verre
Van huis en hof en al wat gij gehaast verlaat?
En vreest gij 't dolen niet!’ wij reizen op de sterre,
En rusten eerst wanneer en waar die stille staat.

Der hemelingen loop ging langs gezette banen,
Toen (zoet verschrikte ons hart, wij weten nog niet hoe,)
Deed deze witte zon alle andre zonnen tanen
En vloog de lage sfeer der donkere aarde toe.

Zooals de zee den dwang der koele manestralen
Ontkomen kan noch wil, zoo volgen wij getucht
Gods dwingend heillicht na, tot waar Gods licht zal dalen,
En 't hemelrijk begint bij levens laatst gehucht.

Daar zal ons hart getroost zijn treurigheid beweenen,
Bij offer en gebed gebracht voor Gods gelaat.
Houdt ons niet langer op, wij willen naar God henen. -
‘Gaat dan, en vindt Gods Zoon, uw Zaligmaker, gaat!’

Kerstmis.

Uw genade komt ons dekken.
Over donkerheid en vlekken
Vlokt de stille witte sneeuw.
Uit het galmgat van den toren
Bomt de klok en blaast de horen
De aanvang van een nieuwe eeuw.

Ergens reutelt het gedempte
Borlen van een dichtgeslempte
Regengeul in stervensnood.
Maar als rustig ademhalen
Blijft uw levend sneeuwen dalen
En verheimelijkt den dood.

Zijn de menschen weêrgeboren?
Stil staan ze in de kerk te hooren
Naar een stem, die hoog en iel,
Door den orgeltoon gedragen
Zich durft in den hemel wagen
En de hemeldiepe ziel:

‘In 't oranjeroode oosten
Breekt, om onze ziel te troosten,
Kinderblank, de zon zich baan.
Wateren en tranen wassen,
En uit duizend klare plassen
Lacht die witte zon ons aan.

Voelt gij niet hoe kleine handen
Vingren langs de rotsen wanden
Van uw hart? waar schuilt de bron?
Door met 't knokkeltje te kloppen
Lokt Hij stuivelend de droppen
Als fonteinen tot de zon.'

Dan, verklaard tot bijna zwijgen,
Zweeft de stem in zalig hijgen,
En het orgel ijlt hem na,
Tot zij om ons henen fluistren
Als het stille sneeuwen duistren,
En ons dekken met hun wâ.

Over alles daalt het sneeuwen,
Zwak klinkt het geboorteschreeuwen
Van een vogel? van den wind?
Uit der heemlen heimlijkheden
Is Gods heerlijkheid gegleden
In het lachen van Zijn Kind.

Achter tranen en gebeden
Komt God tot ons toegetreden
Met zijn heiligend geduld,
En het vlekkelooze wonder
Van zijn komen gaat nooit onder,
Want de tijden zijn vervuld.

Zijn genade komt ons dekken,
Over donkerheid en vlekken
Vlokt de stille witte sneeuw.
Slechts de klokken zijn te hooren
Over dezen uitverkoren
Aanvang van een nieuwe eeuw.

Oudejaar.

Hoe vaak zijt Gij dit jaar
Niet tot ons hart gekomen
Met leed en met geluk,
Met ziekten en met pijn,
Maar ook: hoe vaak hebt Gij
Verdriet en kwaal genomen,
En deed uw stil bezoek
Ons stil en zalig zijn!

En nu, 't is middernacht!
O, mocht de wereld wijken
Met den omzwaai van den tijd.
Daal, hemel, tot ons nêer.
Wij laten de aarde los
Om zelf niet te bezwijken.
Ontruk ons aan onszelf
En houd ons vast, o Heer!